

VÁZSONYI Csilla

⋮ Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, Zenta

⋮ vcsilla21@gmail.com

A VAJDASÁGI MAGYAR NÉPZENEI
ÉS NÉPTÁNCMOZGALOM
A KÉPES IFJÚSÁG HASÁBJAIN
Cikkbibliográfia (1976–1990)

*Bibliography of Articles on Folk Music and Folk Dance
Movements of Hungarians in Vojvodina published
in the Newspaper “Képes Ifjúság” (1976–1990)*

*Bibliografija članaka o etnomuzikološkim i folklornim
pokretima vojvođanskih Mađara objavljenim
u listu „Képes Ifjúság” (1976–1990)*

A bibliográfia az 1976 és 1990 között a *Képes Ifjúság*ban megjelent, hagyományörzéssel foglalkozó cikkeket tartalmazza, melyek a vajdasági magyarság körében népzenevel, néptáncsal foglalkozó csoportok és személyek tevékenységét örökítették meg. A feldolgozott 15 év cikkanyaga azt mutatja, hogy ez alatt az idő alatt a vajdasági magyarok is mindinkább megismerték és magukévá tették az anyaországban kibontakozó táncházmozgalom eszméit. Új népzenei együttesek alakultak, egyes néptáncoktatók magyarországi képzéseken vettek részt, és rendszeres táncházakat kezdenek szervezni, miközben tovább működnek a művelődési egyesületek népzenei és néptáncosportjai. A megújuló népzenei és néptáncmozgalom Magyarországhoz hasonlóan, Vajdaságban is elsősorban a fiatal értelmiségi réteghez köthető, ezért választottam egy ifjúsági lap vizsgálatát. A bibliográfiában minden tételhez annotáció tartozik, mely röviden ismerteti az adott cikk tartalmát.

Kulcsszavak: népzenei mozgalom, néptáncmozgalom, táncházmozgalom, hagyományörzés, bibliográfia

Munkámban a *Képes Ifjúság*, a jugoszláviai magyar fiatalok hetilapjának azon cikkeit dolgoztam fel, melyeknek témája a hagyományörzés, illetve azon személyek és csoportok tevékenysége, akik a vajdasági magyarok kö-

rében népzenével és néptáncsal foglalkoztak. A bibliográfia az 1976 és 1990 közötti 15 év e témában megjelent cikkeit tartalmazza. E periódus kiválasztását azok a változások indokolják, amelyek épp ezekben az években játszódtak le a népzenéhez és néptánchoz való viszonyulásban. 1972-ben Budapesten elindult a táncházmozgalom, melynek alapeszméje – vagyis, hogy az autentikus néptánc és a népzene ne csak megkomponált színpadi produkcióként, hanem eredeti funkciójában, tehát szórakozásként is tovább élhessen – lassan nálunk is hatni kezdett.

A vajdasági magyarság körében ez idő tájt többféle háttérű csoport működött: az 1930-as években az anyaországi Gyöngyösbokréta mozgalommal párhuzamosan, a gazdag néphagyományokkal rendelkező nyugat-bácskai falvakban alakult bokrétás csoportok, illetve a Vajdaság-szerzte működő művelődési egyesületek táncs csoportjai, citera- és tamburazenekarai, népdalkörei. E csoportok munkájára jellemző, hogy általában nem voltak képzett vezetőik, akik autentikus anyagot tudtak volna betanítani csoportjaiknak, és ebben az időben már a falvakban sem támaszkodhattak erős néphagyományokra.

A feldolgozott cikkek alapján az új szemlélet meghonosodása a vajdasági magyar folklórkedvelőknél leginkább abban mutatkozott meg, hogy új népzenei együttesek alakultak, akik a citera és tambura mellett más népi hangszereken is játszottak, például tekerőlanton vagy az erdélyi népzeneire jellemző vonós hangszereken. Az első ilyen együttes az 1976-ban (a bibliográfia kezdő évének is ezt választottam) fiatal óbecsei citerások által alapított Batyu együttes volt, amely még pár évig ugyan citerazenekarként működött, de nemsokára vonós, illetve vegyes felállásra váltott, és igazi táncmuzikánsként kezdett működni. A cikkek kevésbé tükrözik a táncs csoportok munkájában esetlegesen bekövetkező változásokat, hiszen többnyire a fellépésekről, versenyeredményekről számolnak be, amelyből önmagában nehéz a munka minőségére következtetni. Fontos támpont lehet viszont a csoportok repertoárján szereplő táncok, koreográfiák felsorolása: megjelennek például a csak *lakodalmasként* vagy *cigánytáncként* megnevezett, valószínűleg semmilyen tájegységhez nem köthető táncok, de a pontos néprajzi tájhoz köthetők is, pl. *kalocsai mars* vagy *sárközi cinegés*. Itt emelhetjük még ki azokat a vajdasági néptáncoktatókat, akik vállalkoztak a magyarországi képzéseken való részvételre, így megszerezhették a megfelelő néprajzi és módszertani ismereteket az autentikus néptáncok tanításához. Ezzel, valamint a táncmuzikánsok létrejöttével megteremtődött a feltétele annak, hogy a táncs csoportokban folyó munka mellett rendszeres táncmuzikáns is induljon, vagyis olyan kötetlen táncalkalmak sorozata, amely bárki számára nyitott, és ahol a tánc tanulást oktató segíti, de a cél nem koreográfiák ösz-

szeállítása, hanem a szórakozás. A *Képes Ifjúság* cikkeiben jól követhetőek a temerini táncházak.

A bibliográfia összeállításában igyekeztem hangsúlyt fektetni a vajdasági és anyaországi szakmai kapcsolatok bemutatására, ezért azok a cikkek is helyet kaptak benne, melyek magyarországi előadók vajdasági szerepléséről, vagy vajdaságiak magyarországi rendezvényeken való részvételéről tudósítanak. Ugyanezen megfontolásból kerültek a bibliográfiába az 1979-es évfolyam lemezismertető rovatának egyes cikkei, melyek magyarországi népzenei lemezeket ismertetnek, és arra a tényre utalnak, hogy a vajdasági népzenekedvelő közönség, ha nem is teljesen naprakészen, de megismerkedhetett ezekkel a zenei anyagokkal.

A megújuló népzenei és néptáncmozgalom Magyarországhoz hasonlóan, Vajdaságban is elsősorban a fiatal értelmiségi réteghez köthető. A *Képes Ifjúság* cikkeinek áttekintésével arról szeretnék képet adni, hogy az akkori fiatalság hogyan viszonyult a népművészethez, pontosabban a népzenehez és néptánchoz, illetve az újság milyen álláspontot közvetített felénk e témáról. A lap főszerkesztői a feldolgozott időszakban Rencsár Tivadar (1975–79), Kartag Nándor (1979–83), Nagymélykúti Edit (1983–88), Spitzer Éva (1988–1990) és Zoran Šecerov (1990–96) voltak (GEROLD 2017: 210). Az újságírók közül Dormán Lászlót, Garai Lászlót és Dezső Jánost emelhetjük ki, akik kiemelkedően sokat foglalkoztak népművészeti témákkal. Dormán László 1968-tól 1988-ig volt a *Képes Ifjúság* újságírója, fotóriportere. Ez alatt az idő alatt ugyanúgy megmutatkozott a jazz iránti elkötelezettsége, mint a népzeneben való jártassága, hiszen nemcsak írásaiban, hanem a gyakorlatban is foglalkozott népzenevel: a Tiszavirág nevű népzenei együttes tagja volt (furulyán, citerán játszott). Dormán László, Garai László és Dezső János írásairól elmondható, hogy azokban mindig a népzene és néptánc minél autentikusabb tolmácsolását hangsúlyozták – ez a gondolat pedig a táncházmozgalomnak is az alapja. Összességében elmondható, hogy a népművészet és a hagyományápolás témája, ha nem is túl hangsúlyosan, de állandóan megjelent az ifjúsági lapban az olyan felkapott témák mellett, mint például a különböző politikai események vagy az épp divatos könnyűzenei stílusok.

A bibliográfiai tételek kronológiai sorrendben következnek, ezzel is a változások menetét szemléltetve. Minden tételhez annotáció tartozik, mely röviden ismerteti az adott cikk tartalmát. A bibliográfiában olyan cikkek is szerepelnek, melyeknek a hagyományörzés nem elsődleges és kizárólagos témája, azonban érdekes adalékokkal szolgálnak az egyes csoportok munkájáról – ezekben az esetekben csak a releváns részeket ismertetem.

Rágyújtának, szólna a nóta: hevenyészett portré Turuc Jánosról / DUDÁS Károly. – 32. évf., 1389. sz. (1976), p. 6.

Beszélgetés Turuc János kishegyesi ezermesterrel, citerakészítővel, citerással. Citerajátékát Király Ernő népzene kutató is felgyűjtötte. Citerazenekar alapításával próbálkozott, de nem járt sikerrel. A helyi fiataloknak néptánc-koreográfiát állított össze.

Mintha újra tanulnának járni / DUDÁS Károly, fotók Dormán László. – 32. évf., 1405. sz. (1976), p. 7.

Néptáncsoportot alakítottak a tornyosi fiatalok. Vezetőjük Tóth László, a csantavéri néptáncsoport korábbi tagja. Repertoárjuk: cigánytánc, kalocsai mars.

Útkeresés: (Gyöngyösbokréta '76, Moravica) / DUDÁS Károly. – 32. évf., 1409. sz. (1976), p. 14–15.

Beszámoló a Moravicán megtartott XIII. Gyöngyösbokréta fesztiválról és a zsűri tanácskozásáról. A fesztivál tömeges volt, 20 táncsoport lépett fel. A zsűri bírálta azokat a táncsoportokat, akiket olyan, nem magyar nemzetiségű oktató készített föl, aki nem ismeri a magyar néptáncokat. Bírálta továbbá az „operett-ruhák” használatát, a műdalokat és a szaxofont, a harmonikát a zenei kíséretben. A szerző szerint kívánatos lenne, ha a csoportok a saját településük táncagyományait mutatnák be.

Állítsátok meg a folklórt! / DUDÁS Károly. – 33. évf., 1431. sz. (1977), p. 8.

Reagálás a Képes Ifjúságban 1957-ben megjelent, Kevesebb folklórt a kulturális munkában című cikkekre. Az idézett írás szerint a kulturális intézményeknek nem kellene folklórral foglalkozniuk, mert az elavult és nacionalista érzelmeket kelt. Dudás Károly szerint örvendetes, hogy ez a nézet nem vált elterjedté, és hogy a népi zenekarok és néptáncsoportok egyre jobban fejlődnek.

Legszébb dolog a tánc / POBERAI Margit. – 33. évf., 1435. sz. (1977), p. 8.

1976-ban néptáncsoport alakult Martonoson a cipőgyár munkaslányainak kezdeményezésére. Vezetőjük Újhelyi Ilona. A csoportnak 30–40 tagja van.

Csóka / KISPÁL Éva. – 33. évf., 1445. sz. (1977), p. 20.

A csókai ifjúsági citerazenekar továbbjutott a tartományi versenyre. A zenekar három éve működik, 9 tagja van, vezetőjük Borsi Ferenc. Kapcsolat

latban vannak a sándorfalvi citerazenekarral. A pionír korosztály citerazenekarát Vrábél János és Varga Erzsébet vezeti.

Temerin zenei életéről / MÓRICZ Károly. – 33. évf., 1455. sz. (1977), p. 19.

A szerző szerint sajnálatos, hogy a helyi művelődésszervezők nem ismerik az eredeti népzenevel foglalkozó zenészeket, holott a népzenei koncertekre lenne igény. Sikeres volt a sándorfalvi citerazenekar temerini fellépése.

[A kikindai Egység Művelődési Házban...] / PIRKOV Miklós. – 33. évf., 1462. sz. (1977), p. 4.

A kikindai Egység Művelődési Ház Búzavirág néptáncsoportja 1969-ben alakult. Vezetői Kakuszi János és Kakuszi Mária Magdolna. 25 tagja van, és új tagokat toboroz.

Évfordulóra / BARTALOS Margit. – 34. évf., 1474. sz. (1978), p. 4.

Báthori Katalin néptáncpedagógus négy táncsoportot és egy felnőttekből álló énekcsoportot vezet Szilágyin. A csoportok munkájában összesen több mint száz személy vesz részt.

Egy falu fiataljainak életéről / KOCSIS Erika. – 34. évf., 1480. sz. (1978), p. 4.

Beszélgetés szilágyi fiatalokkal. Nagy Rózsa a néptáncsoport fellépéseiről beszél. A csoport egy éve alakult, vezetője Báthori Katalin. A legutóbbi Gyöngyösbokrétán bejutottak a legjobb kilenc csoport közé. Repertoárjuk: Karcagi csárdás, Nagybódi karikázó, Bácskai színfoltok, Lakodalmas.

Táncház / DORMÁN László. – 35. évf., 1505. sz. (1979), p. 18.

Ismertető a Táncház című Magyarországon megjelent lemezről, melyen a Sebő, a Kolinda, a Muzsikás és a Délibáb együttes, valamint a méhkeréki román zenekar szerepel. Az ismertető szerzője hangsúlyozza, hogy a lemez anyaga igazi népzene és nem „export-turisztikai cigányzene”, valamint, hogy több figyelmet érdemelnének a népzenei előadók.

Horgoson / DÖBREI Dénes. – 35. évf., 1511. sz. (1979), p. 5.

Muzslyán szerepelt a horgosi Gyöngyösbokréta néptáncsoport és énekkar.

Élő népzene II.: Budai Ilona. – 35. évf., 1511. sz. (1979), p. 18.

Ismertető Budai Ilona magyarországi népdalénekes lemezéről. Az ismertetőben a lemezborító fülszövege olvasható.

Táncszó van a citerában / DORMÁN László. – 35. évf., 1513. sz. (1979), p. 18.

Horgoson megtartották a Durindót, a vajdasági citerások találkozóját. Javított a színvonalon, hogy a zenekarokat szakzsűri válogatta be a gálaműsorba. A szerző szerint a muzslyai, pacséri, bajsai, zentai zenekarok voltak a legjobbak, valamint kiemelte a csókai ifjúsági és pionírzenekart, az óbecsei Batyu citerazenekart, a szólisták közül pedig Szűcs Sándort.

Magyarországi citeramuzsika. – 35. évf., 1514. sz. (1979), p. 19.

Ismertető a Magyarországi citeramuzsika című lemezről, melyen öt citerazenekar szerepel. A szerző szerint ez a lemez útmutató lehet mindenkinek, aki citerázással foglalkozik, mivel a citerazene reneszánszát éli Magyarországon és Vajdaságban is.

Élő népzene I.: Muzsikás Együttes. – 35. évf., 1519. sz. (1979), p. 20.

Ismertető a Muzsikás Együttes lemezéről.

Táncházi muzsika: Sebő Együttes. – 35. évf., 1521. sz. (1979), p. 19.

Ismertető a Sebő Együttes kettős nagylemezéről, amely példamutató lehet az újonnan alakult népi zenekaroknak.

Úticélunk: Csóka / GARAI László. – 35. évf., 1525. sz. (1979), p. 14–15.

A csókai Móra Ferenc Művelődési Egyesület citerazenekarairól. Az idősebb csoportnak 10, a fiatalabbnak 30 tagja van. Vrábel János és Varga Erzsébet tanítja őket. A hangszereket egyrészt Magyarországról szerzik be, másrészt Vrábel János készíti őket.

A tiszta forrás íze: októberi díjasaink: a csantavéri Bartók Béla Művelődési Egyesület / DUDÁS Károly. – 35. évf., 1531. sz. (1979), p. 20–21.

A csantavéri Bartók Béla Művelődési Egyesületben működő néptánc-csoport, vegyes népdalkórus, tambura- és citerazenekar eredményeiről, fellépéseiről. A táncscsoport repertoárja: lakodalmas, sárközi cinegés és csárdás, dél-alföldi csárdás. Az utánpótlás az iskolai táncscsoportból és az iskolai zenekarokból kerül az egyesületbe. A tagság 60%-a fiatalokból áll.

Októberi díjasok Temerinben és Újvidéken / SPIC Mária, LENNER KOVÁCS Julianna. – 35. évf., 1532. sz. (1979), p. 10.

Az újvidéki Petőfi Sándor Művelődési Egyesület néptáncscsoportja aranyplakettet kapott a vajdasági szemlén. Az egyesületben tamburazenekar is működik.

Útícélunk: Szilágyi / GARAI László. – 35. évf., 1532. sz. (1979), p. 14–15.

Beszélgetés Báthori Katalinnal, a szilágyi néptáncsoportok és a menyecskekórus vezetőjével, aki Budapesten elvégezte a néptánc-oktatói képzést. A táncokon kívül népdalokat és különféle néprajzi ismereteket is tanít a táncosoknak. A művelődési egyesület és az iskola táncsoportjában is tömeges a részvétel.

Az újvidéki Petőfi Sándor Művelődési Egyesület / DORMÁN László, fotók DORMÁN László, FAJTNER Zoltán. – 35. évf., 1535 sz. (1979), p. 16–17.

Az újvidéki Petőfi Sándor Művelődési Egyesület néptáncsoportja öt éve működik, kezdetben Bartuc Szilveszter vezette, most Živa Stojanov. A tartományi versenyeken háromszor első, kétszer második helyezést kaptak. Az egyesületben tambura- és citerazenekar is működik. – Címlapon a táncsoport fotója.

Citerák, furulyák, dudák között / SZÜGYI Zoltán. – 36. évf., 1545. sz. (1980), p. 16.

Beszélgetés Vrábel János csókai hangszerkészítővel népi hangszerekről és citeraoktatásról.

Csantavéri táncosok / SZEDLÁR Erika. – 36. évf., 1549. sz. (1980), p. 11.

A csantavéri Bartók Béla Művelődési Egyesület táncsoportjáról: a csoportot Csonka Irén alapította. Gogolyák Magdolnától sárközi táncokat, Nagy Alberttől és Bartuc Szilvesztertől dél-alföldi táncokat tanultak.

Útícélunk: Doroszló / DUDÁS Károly. – 36. évf., 1552. sz. (1980), p. 14.

A doroszlói Móricz Zsigmond Művelődési Egyesület hagyományörző tevékenységéről: a Gyöngyösbokréta táncsoportnak 70–80 fiatal tagja van.

Széles a Duna: a Duna Menti Országok Népzenei Szemléjéről / DORMÁN László. – 36. évf., 1556. sz. (1980), p. 15.

Az Újvidéken megtartott népzenei fesztivál alacsony színvonalát a népzene értelmezési problémája okozza: mi a cigányzene, a népieskedő esztrádzene és mi az igazi népzene?

Csóka / KISS Éva. – 36. évf., 1558–1559. sz. (1980), p. 7.

Megjelent a Móra Ferenc Művelődési Egyesület citerazenekarának lemeze. A zenekar vezetői Borsi Ferenc és Vrábel János.

Táncolni tanulni / GARAI László. – 36. évf., 1558–1559. sz. (1980), p. 12.

Beszélgetés Lackó Illéssel, a szabadkai Népkör Művelődési Egyesület néptánc-oktatójával. Elvégezte a budapesti Népművelési Intézet hároméves néptáncoktatói képzését (Vajdaságból rajta kívül Kakuszi János, Brezovszki Eszter, Báthori Katalin végezték el a képzést). Jelenleg szabadkai, tornyosi és zentai táncsoportokkal foglalkozik.

Kikindán tartották meg a Gyöngyösbokréta idei szemléjét / TÓTH János. – 36. évf., 1574. sz. (1980), p. 24.

A Durindón, a citerazenekarok szemléjén 26 együttes, a Gyöngyösbokrétán 24 táncsoport vett részt. A gálaműsor fellépőinek felsorolása.

Csendet kérünk – ünnepelünk! / JUHÁSZ Erzsébet, CSERNIK Attila; fotók LENNERT Géza. – 36. évf., 1578. sz. (1980), p. 16–17.

Az Újvidéki Televízió újrólévi gyermekműsorában fellépett a doroszlói Gyöngyösbokréta táncsoport és a csókai Móra Ferenc Művelődési Egyesület citerazenekara Vrábel János vezetésével.

A Népkör életéből / PIUKOVICS Irén. – 37. évf., 1583. sz. (1981), p. 8.

A szabadkai Népkör Művelődési Egyesület műsorán fellépett a Róna táncsoport és a Napsugár citerazenekar. A műsort Lackó Illés rendezte.

Szakkörök vonzásában: diákarcok a muzslyai Szervó Mihály Általános Iskolából / GARAI László. – 37. évf., 1584. sz. (1981), p. 10.

Az iskolai néptáncsoport 24 taggal működik. Repertoárjukban többek között kalocsai leánytáncok szerepelnek.

Kiváló szervezés – színvonalas műsor / K. N. – 37. évf., 1596. sz. (1981), p. 14–15.

Képriport. – A Középiszkolások Művészeti Vetélkedőjének gálaműsorán fellépett a Batyu népzenei együttest.

Tagfelvétel a Népkörben / G. L. – 37. évf., 1604. sz. (1981), p. 8.

A szabadkai Népkörben legtöbbször a néptánc iránt érdeklődnek. Lackó Illés vezetésével alsó és felső tagozatos, valamint ifjúsági néptáncsoport működik. A vajdasági táncsoportok vezetőinek tanfolyamot szerveztek a táncjelirásról.

A tekerőlantos / TARI István. – 38. évf., 1656. sz. (1982), p. 14–15.

Beszélgetés Szűcs Sándorral, a Batyu együttes egykori tagjával a népzenehez való viszonyáról, hangszerkészítéséről, a Hívogató együttes alapításáról.

Boy, a dudás / DORMÁN László. – 39. évf., 1660. sz. (1983), p. 15.

Beszélgetés Móricz Károly dudással, hangszerkészítővel, a Hívogató népzenei együttes tagjával.

Hívogató / TARI István, DORMÁN László. – 39. évf., 1661–1662. sz. (1983), p. 12–13.

A Hívogató együttes teltházias koncertet tartott Zentán. Az együttes tagjai: Fábri Béla, Fábri Géza, Hajdú Ferenc, Miklós Nándor, Móricz Károly, Szűcs Sándor. A koncerten közreműködtek a szabadkai Népkör táncosai. A szám címlapján a Hívogató együttes látható.

„Akinek füle van a hallásra, hallja” / DORMÁN László. – 39. évf., 1665. sz. (1983), p. 15.

Kritika az Újvidéki Rádió II. Szállás – rondó című nyilvános népzenei műsoráról. A műsor szerkesztője Király Ernő. Fontosabb közreműködők: Borsi Ferenc (citera), Hajdú Ferenc (tekerőlant), a Petőfi Sándor Művelődési Egyesület táncsoportja és asszonykórusa.

Hívogató a Tribünön / R. V. – 39. évf., 1666. sz. (1983), p. 13.

A Hívogató együttes koncertet tartott Újvidéken. Az együttes tagjai: Fábri Béla, Fábri Géza, Hajdú Ferenc, Miklós Nándor, Móricz Károly, Szűcs Sándor. Vendég: Borsi Ferenc és a szabadkai Népkör táncosai, Lackó Illés és Galambos Angéla. A koncertet táncitanítás követte. Hajdú Ferenc köszöntőjében beszélt a táncház-mozgalom céljáról.

Egy pistikézó képaláírás margójára / KIRÁLY Ernő. – 39. évf., 1667. sz. (1983), p. 14.

Király Ernő válasza Dormán László kritikájára az Újvidéki Rádió II. Szállás – rondó című műsora kapcsán.

„Pistike” válasza Király Ernőnek / DORMÁN László. – 39. évf., 1668. sz. (1983), p. 18.

Dormán László válasza Király Ernőnek az Újvidéki Rádió II. Szállás – rondó című műsora kapcsán.

Összefogódzva: (Táncház Találkozó) / DUDÁS Károly, fotó DORMÁN László. – 39. évf., 1672. sz. (1983), p. [14–15.]

Beszámoló a II. Magyarországi Táncház Találkozóról. Jugoszláviát a becei Batyu zenekar képviselte.

A muzslyai táncsoport / PRÉC István. – 39. évf., 1673. sz. (1983), p. 12.
Beszélgetés Beker Edittel, a muzslyai Petőfi Sándor Művelődési Egyesület táncsoportjának vezetőjével a táncsoport repertoárjáról, fellépéseiről.

20. Gyöngyösbokréta és Durindó '83 / DORMÁN László. – 39. évf., 1680. sz. (1983), p. 18–19.

Képriport a Temerinben megrendezett Gyöngyösbokrétáról és Durindóról. A fotókon a topolyai, nagybecskereki, szabadkai, sziváci, hertelendyfalvi, gombosi és bácskerteszi fellépők, a Hívogató együttes, valamint Lackó Illés és Bartuc Szilveszter tánctanítás közben.

A citerák szerelmese / K. N. – 39. évf., 1689. sz. (1983), p. 18.

Gregus Ferenc óbecsei citerás citerákat gyűjt és készít, valamint fiatalokat tanít citerázni.

Megkérdeztük... / GARAI László. – 40. évf., 1709. sz. (1984), p. 10.

Beszélgetés Szokolai Zsuzsával, a kikindai Egység Művelődési Egyesület szervezőtitkárával. Az egyesületben néptáncsoport, citerazenekar, valamint a Virradó nevű népi együttes működik.

Ifjúváavatás / KRIZSÁN Nándor. – 40. évf., 1717. sz. (1984), p. 10.

Ünnepi műsor az ifjúság napja alkalmából Adán. A műsoron fellépett a péterrévei néptáncsoport és a moholi tamburazenekar.

Tánclépések – gyermekcipőben / GARAI László. – 41. évf., 1739–1740. sz. (1985), p. 14.

Beszélgetés Lackó Illés néptánc-oktatóval a vajdasági néptánc-mozgalom állapotáról, a Gyöngyösbokréta pozitív és negatív hatásairól, és a saját hagyományaitak őrző táncsoportokról.

A Batyu / DORMÁN László. – 41. évf., 1745. sz. (1985), p. 26.

Beszélgetés Kiss Lászlóval, a Batyu együttes vezetőjével az együttes fellépéseiről, repertoárjáról, terveiről. Az együttes tagjai még: Ferenc Pál, Szabó Árpád, Szerda András, Bálint György, Vrábel János. – A hátlapon a Batyu együttes fotója.

Eredeti-e az eredeti? : népi tánc Kupuszinán: hagyományörzés vagy műltfabrikálás / GARAI László. – 41. évf., 1751. sz. (1985), p. 13.

A cikk részben közli Marásek Gáspár, a kupuszinai hagyományörző táncsoport vezetőjének levelét, melyben reagál Lackó Illés állításaira a

Tánclépések – gyermekcipőben című cikkben (lásd: 42. tétel). A szerző szerint a néptáncsoportoknak több figyelmet kell fordítaniuk az előadott táncok néprajzi hitelességére.

Táncház a Bölcsészkaron. – 41. évf., 1777–1778. sz. (1985), p. 48.

Táncházat tartottak az újvidéki Bölcsészkaron a Hívogató együttesel és Lackó Illés néptáncoktatóval.

Akár reggelig. – 41. évf., 1782. sz. (1986), p. 17.

Az Újvidéki Színház Vendégeim című klubestjének vendégei Burány Béla néprajzkutató, Banka Mihály csókai juhász, Vrabel János, a Hívogató együttes, valamint Lackó Illés és Nagy Olajos Zsuzsa néptáncosok.

Táncháztalálkozó / DORMÁN László. – 41. évf., 1796. sz. (1986), p. 14–15.

Képriport és beszámoló a budapesti Táncháztalálkozóról. Vajdaságot a Hívogató együttes, valamint Lackó Illés és Nagy Olajos Zsuzsa képviselték.

Most járódik be / TARI István. – 41. évf., 1799. sz. (1986), p. 17.

Beszélgetés Szűcs Sándorral, a Hívogató együttes tagjával a táncház fogalmáról és az Hívogató együttes tevékenységéről. A zenekar a temerini I. helyi közösséggel együttműködve fog táncházakat szervezni. Júniusban két táncházat fognak tartani Lackó Illés néptáncoktató közreműködésével a temerini ifjúsági otthonban.

Becsei tojástánc / TARI István. – 41. évf., 1812. sz. (1986), p. 13–15.

Beszélgetés Szűcs Sándorral, Csábi Lászlóval, valamint az óbecsei Tiszavirág néptáncsoport tagjaival a táncsoport megalakulásáról és működéséről. A táncsoport 1972-ben alakult meg az alsóvárosi Nagy István Művelődési Otthonban, majd 1980 körül megszűnt a vezetőséggel való konfliktus miatt. 1984 körül alakult meg újra a Bečejka Takarmánygyár keretében. Jelenleg a táncsoporton kívül citera-, tambura- és vegyes zenekar is működik.

Egymáshoz közeledni. – 42. évf., 1835. sz. (1987), p. 13.

A Battyu, a Hívogató, a Kóta, a Tiszavirág és a Virradat népzenei együttesek 1987. május 13-án közös koncertet fognak tartani az újvidéki Bölcsészkaron.

Citerások, táncosok: Gyöngyösbokréta, Durindó – 1987. / DORMÁN László. – 42. évf., 1840–1841. sz. (1987), p. 29.

A szerző szerint a Durindó fellépői két csoportra oszthatók: az amatőr színvonalon működő citerazenekarokra és a zeneileg képzetesebb (vonós, ill. vegyes felállású) népzenei együttesekre. Szerinte ez utóbbiak a selejtezőkön való részvétel és művelődési egyesületi tagság nélkül is fellépési jogot érdemelnek a Durindón. Nem ért egyet a Durindó szakbizottságával abban, hogy a citerazenét a jelen kor zenei ízléséhez kell igazítani, szerinte a hagyományos citerajátékhoz kell ragaszkodni.

Volt már jobb is / ke. – 42. évf., 1840–1841. sz. (1987), p. 34–35.

Az adai Ötletvásár elnevezésű rendezvény tánc házzal zárult a Hívogató zenekar és Lackó Illés néptáncoktató közreműködésével.

Indul a tánc ház. – 42. évf., 1843. sz. (1987), p. 17.

A Hívogató zenekar 1987. szeptember 17-én tánc házat tart Temerinben.

Tánc ház minden második csütörtökön. – 42. évf., 1845. sz. (1987), p. 18.

A Hívogató zenekar kétheti rendszerességgel fog tánc házat szervezni Temerinben a temerini I. helyi közösséggel együttműködve. Minden második alkalommal klubestet is szerveznek, melyre néprajzosokat, zenekarokat, táncosokat, adatközlőket fognak meghívni. Az eddigi tapasztalatok alapján a gyermek-tánc házak sokkal több érdeklődőt vonzanak, mint a felnőtteknek szólóak.

„...Nem tudják a csárdást”: látogatóban a zrenjanini Petőfi Művelődési Egyesületben / de. – 42. évf., 1847. sz. (1987), p. 6–7.

Az egyesület szakcsoportjai közül a 60 tagból álló néptánc csoport a legnépesebb. A helyi fiatalokon kívül muzslyaiak, szentmihályiak és ittabéiak is járnak a csoportba. Beszélgetés a tánc csoport tagjaival.

Folk klub – Temerini Ifjúsági Otthon. 42. évf., 1855. sz. (1987), p. 8.

A Hívogató zenekar klubestjének programja. Vendég előadó: Csorba Béla.

Telescka / CENE Klára. – 43. évf., 1864. sz. (1988), p. 4.

A telesckai citerazenekar fellépéseiről.

[Pénteken, március 18-án...]. – 43. évf., 1864. sz. (1988), p. 4.

Az Újvidéki Rádió népzenei osztálya szervezésében Bácskossuthfalván fellépett a Tiszavirág, a Kóta és a Hívogató zenekar; valamint a helybeli Ady Endre Művelődési Egyesület citerazenekara és férfitórusa.

Rekviem a Csík-érért. – 43. évf., 1879–1880. sz. (1988), p. 3.

Csantavéri fiatalok környezetvédelmi és kulturális rendezvénye, amelylyel a Csík-ér vízének szennyezése ellen tiltakoznak. A kétnapos programban a régészeti, néprajzi és irodalmi előadások mellett népzenei koncert és táncház is szerepel, amelyen fellépnek a Hajnalka, Kóta, Dambora, Tiszavirág, Batyu és Hívogató népzenei együttesek.

Hívogató / D. L. – 43. évf., 1879–1880. sz. (1988), p. 8.

Megjelent a Hívogató együttes első nagylemeze, melyen szlavóniai, dél-alföldi, Tisza menti népzene, valamint moldvai népzenei feldolgozások hallhatóak. 1987. június 9-én évadzáró táncházat tartanak Temerinben.

[Másfél évtizedes fennállása...] / fotó DORMÁN László. – 43. évf., 1879–1880. sz. (1988), p. 28.

A Zenekedvelő Ifjúság tartományi szervezetének szervezésében Újvidéken koncertezett a Muzsikás együttes.

Citeraszó a kanizsai felderítők kistáborában / DEZSŐ János; fotó DORMÁN László. – 43. évf., 1881. sz. (1988), p. 18.

Az újvidéki Gyermekrádió által Magyarkanizsán szervezett népzenei táborban 35 fiatal vett részt. Citerát és népi éneklést oktatott Borsi Ferenc és Dudás Anikó. A táborozók közül Lajkó Félix nyilatkozott. A tábor záróestjén felléptek a Kóta, a Batyu és Hívogató népzenei együttesek tagjai.

Kezdődik a táncház. – 43. évf., 1881. sz. (1988), p. 18.

A nyári szünet utáni első táncház Temerinben. Közreműködik a Hívogató, a Kóta, a Tiszavirág, a Garaboncos és a Virradó népzenei együttes. Táncot oktat Lackó Illés.

Minden évben tagtoborzás: a szabadkai Népkör Művelődési Egyesület sikerei / GARAI László; fotó DORMÁN László. – 43. évf., 1881. sz. (1988), p. 21.

Beszélgetés Lackó Illéssel. A Népkör tánccsoportja 1985 óta számos európai népművészeti fesztiválon vett részt. A tánccsoport legutóbb Franciaországban, a Ballangó népzenei együttes pedig Lengyelországban lépett fel. Ősszel új tagokat toboroznak a különböző szakcsoportokba.

Táncház Temerinben: „elment a lúd a vásárra”. – 43. évf., 1881. sz. (1988), p. 21.

A gyermektánc háznak 70 résztvevője volt, a felnőtt tánc háznak viszont sokkal kevesebb. Táncrend: széki, szatmári, mezősegi, dél-alföldi. Közreműködik a Hívogató, a Kóta és a Battyu népi zenekar.

Tanuljunk népdalt! – 43. évf., 1895. sz. (1988), p. 21.

Új, népzenei rovatot vezetnek be az Újvidéki Rádió Szombati találkozások című ifjúsági műsorába, melyet Dudás Anikó és Bakos Árpád készít. A műsorban elhangzó népdalok kottáját és szövegét a Képes Ifjúság ezentúl rendszeresen közli Tanuljunk népdalt! című állandó rovatában.

Batyubál! Folk-multság! Tánc házbuli! – 44. évf., 1900. sz. (1989), p. 21.

Tánc házas batyubál Temerinben. Zenél a Battyu és a Hívogató együttes.

Tulajdon gyökereink: tánc házmozgalomról – népzeneről – forrásokról – igényekről / DEZSŐ János. – 44. évf., 1902. sz. (1989), p. 20–21.

Beszélgetés a temerini tánc ház látogatóival: kik és miért járnak tánc házba, ki hogyan került kapcsolatba a népzenevel és a tánc házzal.

[Garaboncos] / DEZSŐ János. – 44. évf., 1905. sz. (1989), p. 23.

A cím rovásírással. – Beszélgetés a Garaboncos együttes tagjaival, Révész Róbert és Borsi Ferenc citerásokkal. Népdalfeldolgozásokat játszanak és játéktechnikájukban is vannak újítások. Vajdaságban nagyon elterjedt hangszer volt a citera, az itteni paraszti készítésű citerák azonban általában rossz minőségűek. A citerazene hagyományának fenntartásában a kanizsai citeratábornak nagy szerepe lehet.

VIII. Magyar Tánc háztalálkozó: milyen benyomással tértek haza a „szakmabeliek”? / DEZSŐ János. – 44. évf., 1907. sz. (1989), p. 23.

Beszélgetés vajdasági népzenei együttesek tagjaival, Dudás Anikóval, Dormán Lászlóval (Tiszavirág), Fábri Gézával, Szűcs Sándorral, Hajdú Ferencsel (Hívogató), valamint Klemm Évával a VIII. Magyar Tánc háztalálkozón szerzett élményeikről.

„Nem csak a szegények kincse...” / DEZSŐ János. – 44. évf., 1909. sz. (1989), p. 24.

Népdaltanítás az újvidéki Ifjúsági Tribünön az Újvidéki Rádió ifjúsági műsora és a Képes Ifjúság Tanuljunk népdalt! elnevezésű közös akciójához kapcsolódva. Közreműködik a Tiszavirág népzenei együttes (tagjai: Dudás Anikó, Borsi Ferenc, Dormán László). A szerző nehezményezi, hogy az újvidéki magyar egyetemisták és középiskolások csak kis számban voltak jelen.

Barátságunkat szorosabbra kellene fűzni / DEZSŐ János. – 44. évf., 1914. sz. (1989), p. 20–21.

Az újvidéki Petőfi Sándor Művelődési Egyesület meghívására Újvidéken, Kisoroszon, Tordán és Temerinben vendégszerepelt a Jászberényi Népi Együttes. Beszélgetés Papp Imrével, az együttes vezetőjével, hogy hogyan látja a vajdasági táncházmozgalom helyzetét és a vajdasági és a magyarországi táncházmozgalom kapcsolatait.

A Battyu, és ami benne van / DEZSŐ János. – 44. évf., 1915. sz. (1989), p. 16–18.

Beszélgetés a Battyu népzenei együttes tagjaival az együttes történetéről, eddigi legjelentősebb fellépéseikről. A tagok szerint Vajdaságban kicsi az érdeklődés az eredeti népzene iránt, közönségük leginkább fiatal értelmiségiekből áll. Mindezt a vajdasági magyarság alacsony számával, a zeneoktatás alacsony színvonalával, a művelődésszervezők és a sajtó érdektelenségével magyarázzák. A zenekar tagjai: Bálint György, Ferenc Pál, Szabó Árpád, Szerda András, Szerda Anna, Szűcs Sándor, Tóth Gabriella, Vrábel János.

Bill bácsi legényese / DEZSŐ János. – 44. évf., 1915. sz. (1989), p. 10–21.

Beszélgetés Bill Kellyvel (USA), aki azért utazott az Egyesült Államokból Magyarországra, hogy magyar néptáncokat tanuljon. Az interjú az újvidéki Petőfi Sándor Művelődési Egyesületben készült a Jászberényi Népi Együttes fellépésekor.

Melegedés / RAJSLI Emese. – 44. évf., 1920. sz. (1989), p. 17.

Népművészeti tábort tartottak Hajdújárason. A programban a különféle népi mesterségek oktatása, népzene- és néptáncoktatás szerepelt. Oktatók: Borsi Ferenc (citera), Szöllősy Vágó László (furulya), Szűcs Sándor (hegedű), Lackó Illés (tánc), a táncoktatást a Battyu együttes kísérte.

A legjobb aerobik / CSIPAK Angéla. – 44. évf., 1923. sz. (1989), p. 18–19.

Beszélgetés Tóth Gabriellával, a temerini táncház új táncoktatójával, aki egyetemi tanulmányai mellett vezeti a gyermektáncházat, valamint egy gyermek néptánc-csoportot. A felnőttek körében egyre kisebb az érdeklődés a táncházra és egyéb kulturális rendezvényekre. A következő klubestek tervezett előadói: Penavin Olga, Kakuszi Szilveszter.

Guzsalyas. – 44. évf., 1927. sz. (1989), p. 20.

Guzsalyas címen új népzenei, népművészeti műsort indít az Újvidéki Rádió Borsi Ferenc szerkesztésében. A Szombati találkozások című ifjúsági műsor

Tanuljunk népdalt! című rovata itt folytatódik *Fívom az énekem* címen Tóth Gabriella és Szerda Anna közreműködésével. A műsorban elhangzó népdalok kottáját és szövegét a *Képes Ifjúság* továbbra is minden számában közli.

Mi nem panaszkodunk / Ia. – 44. évf., 1929–1930. sz. (1989), p. 21.

Beszélgetés a Kóta népzenei együttes tagjaival első kazettájuk megjelenése kapcsán. A szalagon dél-alföldi, Tisza menti, szlavóniai és erdélyi népzene hallható. A zenekar tagjai: Barna Rózsa, Miklós Nándor, Bakos Árpád, Kiss László, Bartuc Szilveszter. A szalagon közreműködik még Fábri Géza.

Népzeneszek, figyelem! – 45. évf., 1942. sz. (1990), p. 21.

Népzenei kategóriával bővül a Középiszkolások Művészeti Vetélkedője. A népzenei vetélkedő Temerinben lesz megtartva, utána táncház.

(Hiányos) műveltségünk (hiányzó) része / ki. – 45. évf., 1943. sz. (1990), p. 22.

Beszélgetés Dudás Anikóval, az Újvidéki Rádió újságírójával. Az Újvidéki Rádió Guzস্যas és Dúdoló című műsoraiban, valamint a Képes Ifjúságban és a Jó Pajtásban megjelenő népzenei tartalmaktól, illetve a Kanizsán, Moravicán és Oromhegyesen tartott népzenei táboroktól a fiatal generációk hiányos népzenei ismereteinek bővülését remélik.

Másodszor mondjuk. – 45. évf., 1943. sz. (1990), p. 22.

Felhívás a Középiszkolások Művészeti Vetélkedője népzenei kategóriájára.

Mi fán terem a nivódíj?: avagy a táncházzenész sorsa házunk táján / SZIKORA Judit. – 45. évf., 1944. sz. (1990), p. 20–21.

Budapesten Nivódíjban részesült Fábri Géza kobzos és a Batyu együttes. Beszélgetés Fábri Gézával és Szűcs Sándorral a díj megpályázásáról, a Magyarországi Táncháztalálkozón való részvételről, a vajdasági és a magyarországi táncmuzikai zenészek szakmai kapcsolatairól.

Mi fán terem a nivódíj?: avagy a táncházzenész sorsa házunk táján: 2. rész / SZIKORA Judit. – 45. évf., 1945. sz. (1990), p. 22–23.

A beszélgetés folytatása Fábri Gézával és Szűcs Sándorral: a vajdasági népzenei mozgalomnak a magyarországihoz viszonyított színvonaláról, a vajdasági médiumoknak az eredeti népzenehez való viszonyáról, a vajdasági magyar népzenei hagyomány jellemzőiről, az elektromos hangszereken játszott népies műzenéről. A vajdasági magyar népzenei együtteseknek általában nincs intézményi háttérük. A helyi művelődésszervezők politikai okokból nem támogatják működésüket.

Népzeneészek vetélkedője / SZÜCS Sándor. – 45. évf., 1947. sz. (1990), p. 24.

Temerinben megtartották a Középiskolások Művészeti Vetélkedője népzenei vetélkedőjét 12 versenyzővel. Zsűritagok: dr. Burány Béla, Fábri Géza, Szűcs Sándor. Díjazottak: Tóth Katalin (ének), Lajkó Félix (citera), Lukács Imre (citera), Gyermán Tibor (furulya).

Egy szál citerával a kezében / ki. – 45. évf., 1948. sz. (1990), p. 20.

Beszámoló Borsi Ferenc citerás koncertjéről az Ifjúsági Tribünön. A koncerten közreműködött Lukács Imre néptáncos, citerás.

Interfolk '90 / DEZSŐ János. – 45. évf., 1951. sz. (1990), p. 20.

Beszámoló a budapesti Interfolk nemzetközi népzenei fesztiválról. A fesztivál vajdasági vendége a Hívogató együttes volt.

Nincs baj, amíg szól a duda / DEZSŐ János. – 45. évf., 1956. sz. (1990), p. 21.

Beszámoló a 6. Zentai Kerámiatáborról. A táborozóknak népdalokat tanított Bodor Anikó, fellépett Vrabel János dudás, Fábri Zoltán kobzos, Kanalas Éva népdalénekes (Magyarország), Borsi Ferenc citerás, valamint moholi és zentai énekes adatközlők.

A Művészklub műsora: a Hívogató együttes hangversenye. – 45. évf., 1957. sz. (1990), p. 19.

A Hívogató együttes koncertezik az Újvidéki Színház klubjában. A zenekar tagjai: Fábri Béla, Fábri Géza, Móricz Károly, Hajdú Ferenc. Vendég: Borsi Ferenc.

Táncház Temerinben! – 45. évf., 1960. sz. (1990), p. 12.

Zenél a Batyu és a Hívogató együttes. Táncot oktat Tóth Gabriella és Lukács Imre. Program: mezősegi, szatmári és moldvai táncok.

Táncház Temerinben! – 45. évf., 1962. sz. (1990), p. 6.

Zenél a Batyu és a Hívogató együttes. Táncot oktat Tóth Gabriella és Lukács Imre. Program: mezősegi, szatmári, széki és moldvai táncok.

Táncházzenész-tanfolyam Moravicán. – 45. évf., 1966. sz. (1990), p. 6.

Hathónapos népzenei képzés indul. A résztvevők furulyán, kobozon, hegedűn, brácsán és bőgőn tanulhatnak.

[December 22-én...]. – 45. évf., 1970. sz. (1990), p. 3.

Vajdasági Táncszínházalkozó Moravicán. Fellépnek a Batyu, a Hívogató, a Tiszavirág, a Virradó és a Csujogató népzenei együttesek, valamint a temerini Szirmai Károly M. E., a szabadkai Népkör és a moravicai Ady Endre M. E. néptáncsoportjai. Magyarországi vendégek: Méta együttes, Balogh Kálmán és a szegedi JATE néptáncgyűjtése.

Az éneklés megemeli az embert: beszélgetés Berecz Andrással / TARI István. – 45. évf., 1970. sz. (1990), p. 14.

Beszélgetés Berecz Andrással a táncművelésről, népdal-éneklésről, mesemondásról. Az interjú a temerini táncszínházban készült, ahol Berecz András az Ökrös együttesrel lépett fel.

IRODALOM

GEROLD László 2017. *Vajdasági magyar irodalmi lexikon (1918–2014)*. Forum, Újvidék

Bibliography of Articles on Folk Music and Folk Dance Movements of Hungarians in Vojvodina published in the Newspaper “Képes Ifjúság” (1976–1990)

The bibliography contains articles on heritage preserving published between 1976 and 1990 in the youth newspaper *Képes Ifjúság*. In the articles activities, associations and individuals engaged in ethnic music and folk dances among Vojvodina Hungarians were written about. The examined material published for 15 years shows that the Hungarians of Vojvodina recognized and accepted the ideas of the movement of folklore centers already flourishing in Hungary. New ensembles of folk music were established, some folklore pedagogues participated in additional education in Hungary and began to organize regular folklore activities, while at the same time ensembles of traditional music and folklore within cultural centers continue to function. The renewed movement of folklore centers in Vojvodina, as well as in Hungary, can be linked with young intellectuals, so for that reason I chose to do the research on the youth newspaper. Each segment of the bibliography is related to an annotation that gives a brief description of the content in the given article.

Key words: movement of folk music centers, movement of folklore centers, preservation of heritage, bibliography

*Bibliografija članaka o etnomuzikološkim i folklornim pokretima
vojvođanskih Mađara objavljenim u listu „Képes Ifjúság”
(1976–1990)*

Bibliografija sadrži članke u vezi očuvanju tradicije objavljene između 1976. i 1990. godine u omladinskom listu *Képes Ifjúság* u kojima su dokumentovane delatnosti, udruženja i pojedinci koji su se među vojvođanskim Mađarima bavili etno muzikom i narodnim igrama. Obradeni materijal štampan tokom 15 godina pokazuje da su i vojvođanski Mađari vremenom upoznali i prihvatili ideje pokreta folklornih centara koji su cvetali u Mađarskoj. Osnovani su novi ansambli narodne muzike, pojedini folklorni pedagozi su učestvovali na dodatnim edukacijama u mađarskoj i počeli su da organizuju redovne folklorne aktivnost, dok istovremeno i dalje funkcionišu grupe za narodnu muziku i folklor u okviru domova kulture. Obnovljeni pokret folklornih centara i u Vojvodini, kao i u Mađarskoj, može da se veže uz mlade intelektualce, zbog čega sam i odabrala da ispitivanje vršim na omladinskom listu. U bibliografiji svaki segment je vezan uz anotaciju koja daje kratak opis sadržaja u datom članku.

Gljučne reči: pokret narodnih muzičkih centara, pokret folklornih centara, očuvanje baštine, bibliografija

Beérkezés időpontja: 2018. 06. 07.

Elfogadás időpontja: 2018. 07. 26.

